

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на Република
Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.

Петок, 16 јули 1999
Скопје

Број 44

Год. LV

Акоптацијата за 1999 година изнесува
7.500 денари. Овој број чини 200
денари. Жиро сметка 40100-603-12498

1298.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНО- КОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

Се прогласува Законот за данокот на додадена вредност,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 14 јули 1999 година.

Број 07-2969/1
14 јули 1999 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р Саво Климовски, с.р.

ЗАКОН ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се воведува данокот на додадена вредност и се уредува неговото пресметување и плаќање.

(2) Данокот на додадена вредност, како општ потрошувачки данок, се пресметува и плаќа во сите фази на производството и трговијата, како и во целокупниот услужен сектор, освен ако поинаку не е пропишано со овој закон.

II. ПРЕДМЕТ НА ОДАНОЧУВАЊЕ

Член 2

Предмет на оданочување со данокот на додадена вредност е:

1. Прометот на добра и услуги (во натамошниот текст: промет), кој се врши со надоместок во земјата од страна на даночниот обврзник во рамките на неговата стопанска дејност и

2. Увозот на добра.

1. Промет на добра

Член 3

(1) Промет на добра во смисла на овој закон претставува преносот на правото на располагање со движен или недвижен материјален имот.

(2) Како промет на добра во смисла на став 1 од овој член се смета и:

1. Прометот на електрична енергија, гас, греење и разладување;

2. Прометот на добра врз основа на договор за лизинг, според кој правото на сопственост преминува на

корисникот на лизингот најдоцна со исплатата на последната рата;

3. Прометот на добра од консигнационен склад;

4. Испораката на добра на комисионерот од страна на сопственикот и испораката на добра од страна на комисионерот на примателот на добрата;

5. Преносот на сопственост на добра врз основа на закон или налог издаден од или во име на орган на јавната власт и

6. Прометот на добра произведени или составени од материјали или елементи кои ги набавил испорачателот, кај кои не се работи само за додатоци или за други споредни предмети. Истото важи и во случај на изградба на недвижности.

(3) Како промет на добра со надомест се смета:

1. Земањето на добра кои се дел од имотот на претпријатието за лични потреби на даночниот обврзник, или на вработените лица кај него или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност;

2. Прометот на добра без надомест од страна на трговски друштва и други здруженија на лица спрема нивните сопственици на влог, спрема членовите и спрема нив блиски лица и

3. Задржувањето на добра од страна на даночниот обврзник или од лицето кое стапува на негово место, по престанувањето со вршењето на стопанската дејност.

Член 4

(1) Кога прометот на добра се врши како надоместок за промет на други добра или за промет на услуги, секој од овие промети се смета за посебен промет на добра или на услуги.

(2) Во случај на верижен промет кој се однесува на исто добро и каде што правото на располагање со доброто се пренесува директно од првиот испорачател на последниот примател, секој промет во веригата се смета за одделно извршен промет на добра.

(3) Во случај на промет на добра, во кој даночниот обврзник посредува во име и за сметка на друго лице, се смета дека прометот е извршен од страна на другото лице.

Член 5

За промет на добра во смисла на член 3 од овој закон не се смета преносот на целокупниот имот или на дел од имотот, со или без надоместок или како влог, доколку стекнувачот кој е даночен обврзник, или со извршувањето на преносот станува даночен обврзник, ја продолжува истата дејност. Во тој случај се смета дека стекнувачот стапува на местото на преносителот.

2. Промет на услуги

Член 6

(1) Промет на услуги во смисла на овој закон претставува секоја дејност која не е промет на добра во смисла на член 3 од овој закон.

(2) Промет на услуги во смисла на став 1 од овој член претставува и:

1. Вршењето услуга врз основа на закон или налог издаден од или во име на орган на јавната власт;

2. Преземањето обврска за делумно или целосно воздржување од вршење на некоја дејност или да се трпи некое дејствие или состојба;

3. Преносот и отстапувањето на авторски права, патенти, лиценци, заштитни знакови и слични права и

4. Предавањето на јадења и на пијалаци за консумација на лице место.

(3) Како промет на услуги со надомест се смета и:

1. Користењето добра кои се дел од имотот на претпријатието за лични потреби на даночниот обврзник, или на вработените лица кај него, или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност;

2. Вршењето услуги без надоместок од страна на даночниот обврзник за негови лични потреби, за потребите на вработените лица кај него или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност и

3. Вршењето услуга без надоместок од страна на трговски друштва и други здруженија на лица спрема нивните сопственици на влог, спрема членовите или спрема нив блиски лица.

Член 7

(1) Кога прометот на услуги се врши како надоместок за прометот на добра или за прометот на други услуги, секој од овие промети се смета за посебен промет на добра или на услуги.

(2) Кога даночниот обврзник, кој делува во свое име и за сметка на друго лице, се вклучи во вршењето услуга, ќе се смета дека даночниот обврзник ја примил и ја извршил услугата.

3. Мешовит промет

Член 8

(1) Ако прометот на добра како основен промет е дополнет со промет на друго добро или услуга како спореден промет, целокупниот промет ќе се смета за промет на добра.

(2) Ако прометот на услуги како основен промет е дополнет со промет на друга услуга или на добро, како спореден промет, целокупниот промет ќе се смета за промет на услуги.

4. Даночен обврзник

Член 9

(1) Даночен обврзник е лице кое трајно или повремено самостојно врши стопанска дејност, независно од целите и резултатите од оваа дејност.

(2) Под стопанска дејност во смисла на став 1 од овој член се подразбира секоја дејност на производителите, трговците и лицата кои извршуваат услуги, која има за цел остварување на приходи, вклучувајќи ги дејностите од областа на рударството, земјоделството и шумарството, како и отстапувањето на материјални и нематеријални добра за нивно користење.

(3) Како самостојна дејност не се смета дејноста на:

1. Физичките лица, кои поединечно или здружени се вработени во некое претпријатие и по таа основа примаат плата и се обврзани да се повинуваат на упатствата на работодавецот и

2. Подружниците, филијалите или другите поединечни организациони делови на некое претпријатие.

Член 10

(1) Државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и другите јавно-правни тела не се даночни обврзници за оној дел од нивните дејности, што се ограничува на извршувањето на јавни функции, дури и ако во врска со тие дејности наплатуваат даноци, такси, придонеси или други давачки.

(2) Државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и другите јавно-правни тела се даночни обврзници во случаите, доколку во рамките на

одредена стопанска дејност вршат промет, кој според овој закон е оданочив кај другите даночни обврзници.

5. Во земјата

Член 11

Поимот „во земјата“ во смисла на овој закон ја претставува територијата на Република Македонија, со исклучок на слободните зони, царинските зони и царинските склади.

6. Промет во слободни зони, царински зони и царински склади

Член 12

Прометот наменет за крајна потрошувачка во слободни зони, царински зони или царински склади, ќе се смета за промет остварен во земјата.

7. Место на прометот на добра

Член 13

За место на прометот на добра се смета:

1. Местото каде што доброто се наоѓа во времето на прометот, кога доброто не се превезува или испраќа;

2. Местото каде што доброто се наоѓа кога започнува превозот или испраќањето, во случај кога доброто се превезува или испраќа од страна на испорачателот, примателот или од страна на трето лице;

3. Местото каде што доброто се монтира или инсталира во случаите кога доброто се монтира или инсталира од страна на испорачателот или од друго лице во негово име и

4. Местото каде што доброто е примено, во случај на испорака на електрична енергија, гас, греење и разладување.

8. Место на прометот на услуги

Член 14

(1) За место на прометот на услуги се смета местото каде што вршителот на услугата има вистинско седиште или подружница од каде услугата вистински се извршува. Ако такво место не постои, за место на прометот на услуги се смета местото каде што лицето кое ја врши услугата има свое постојано живеалиште или престојувалиште.

(2) По исклучок од став 1 на овој член за место на прометот на услуги се смета:

1. Делницата или дел од истата, по која се извршува превозот;

2. Местото каде што се наоѓа недвижниот имот, кога се работи за услуга во врска со тој имот, вклучувајќи го посредувањето во прометот со недвижности, проценката на имот, подготовката, изведувањето и надзорот на градежни работи;

3. Местото каде што услугата вистински се извршува кога се работи за следниве услуги:

а) културни, уметнички, научни, образовни, спортски, забавни, или слични услуги, вклучувајќи ги услугите на организаторите на тие услуги;

б) проценка на движни материјални добра, вклучувајќи го давањето на стручно мислење за движните материјални добра;

в) работи што се вршат на движни материјални добра и

г) помошни превозни услуги како натовар, истовар, претовар, складирање, или други услуги кои на вообичаен начин се поврзани со превозот и

4. Местото на прометот во кое е извршено посредување, во случај на посреднички услуги.

(3) По исклучок од став 1 на овој член, за место на прометот на услугата се смета местото во кое корисни-

кот на услугата има вистинско седиште или подружница за кои услугата била вистински извршена, или доколку такво место не постои, неговото постојано живеалиште или престојувалиште, кога се работи за следниве услуги:

1. Услуги на полето на рекламата и работа со јавноста;
2. Банкарски и финансиски услуги и услуги на осигурување и реосигурување, освен изнајмувањето сефови;
3. Преземање обврска за делумно или целосно воздржување од вршење на некое дејствие, или да се трпи некое дејствие или состојба;
4. Правен, економски и технички консалтинг, особено дејностите на нотари, адвокати, ревизори, даночни советници, сметководители и инженери, како и други слични дејности;
5. Услуги на електронска обработка на податоци и давање информации, вклучувајќи know-how и експертиза;
6. Обезбедување персонал;
7. Изнајмување движен материјален имот, освен на сите видови превозни средства;
8. Телекомуникациски услуги;
9. Пренос и отстапување авторски права, патенти, лиценци, заштитни знакови и други слични права и
10. Услуги на посредување во врска со услугите од овој став.

Одредбите од став 2 на овој член првенствено се применуваат пред одредбите од овој став.

(4) Заради избегнување на двојно оданочување, не-оданочување или нарушување на условите на конкуренцијата, министерот за финансии е овластен, по исклучок од ставовите 1 и 3 на овој член, да го утврдува местото на вршењето на одделните услуги според тоа каде била искористена услугата.

9. Увоз на добра

Член 15

За увоз на добра во смисла на овој закон се смета:

1. Внесувањето на добра преку царинската линија на Република Македонија и
2. Внесувањето добра од слободните зони, царинските зони и царинските склади во земјата.

III. ДАНОЧНА ОСНОВА

1. Даночна основа за промет во земјата

Член 16

(1) Даночна основа на данокот на додадена вредност е вкупниот износ на надоместокот што е добиен, или што треба да се добие за прометот, во кој не е вклучен данокот на додадена вредност.

(2) Под надоместок во смисла на став 1 од овој член се подразбираат пари, добра, услуги и други бенефиции според пазарната цена која ја плаќа или треба да ја плати примателот на доброто, или корисникот на услугата или некое друго лице.

Член 17

Даночната основа ги опфаќа:

1. Даночите, вклучувајќи ги акцизите, таксите, придонесите и другите давачки пропишани со посебни закони, освен данокот на додадена вредност;
2. Зависните трошоци за пакување, натовар, истовар, превоз и осигурување, како и провизиите и другите трошоци кои даночниот обврзник му ги пресметал на примателот на доброто или на корисникот на услугата и
3. Субвенциите кои се директно поврзани со цената на прометот на доброто или услугата.

Член 18

Даночната основа не ги опфаќа:

1. Намалувањето на цената во форма на дисконт за авансни плаќања;
2. Ценовниот дисконт, работот и другите видови на намалување на цената одобрени на примателот на доброто или на корисникот на услугата во време на извршувањето на прометот, ако тие се посебно искажани во фактурата и евидентирани во книговодството и
3. Износот што го добива даночниот обврзник од примателот на доброто или од корисникот на услугата како плаќање за трошоците што ги направил во нивно име и за нивна сметка, ако тој износ е евидентиран во книговодството.

Член 19

(1) Посебни видови даночна основа се:

1. Во случаите од член 3 став 3 на овој закон, набавната цена или, доколку истата не постои, цената на чинење во моментот на прометот;
2. Во случаите од член 6 став 3 на овој закон издатоците за извршената услуга;
3. Кога надоместокот за прометот на доброто или за услугата се состои во целина или делумно во промет на друго добро или друга услуга, пазарната цена на добиеното добро или примената услуга;
4. За прометот остварен по пат на лицитација, постигнатата крајна цена и
5. Во случај на промет на употребувани добра, вклучувајќи и употребувани моторни возила, уметнички и колекционерски предмети и антиквитети, разликата меѓу продажната и набавната цена, ако за испораката спрема даночниот обврзник не се должи данок.

(2) Кај прометот, кој се извршува од страна на:

1. Трговски друштва и други здруженија на лица спрема нивните сопственици на влог, спрема членови и спрема нив блиски лица;
2. Физички лица према ним блиски лица и
3. Даночни обврзници спрема своите вработени и спрема ним блиски лица, како даночна основа се утврдуваат износите наведени во став 1 точки 1 и 2 од овој член, доколку истите се повисоки од надоместокот според членовите 16, 17 и 18 на овој закон.

(3) Во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член, данокот на додадена вредност не претставува составен дел од даночната основа.

Член 20

Кога надоместокот кој го должи примателот на доброто или корисникот на услугата е пресметан во странска валута, се врши конверзија во денари по продажниот курс утврден од Народната банка на Република Македонија на денот на настанувањето на даночниот долг согласно со член 31 на овој закон.

2. Даночна основа за увозот на добра

Член 21

(1) Даночна основа за увозот на добра е вредноста на увезеното добро утврдена според царинските прописи. Ако увезеното добро не подлежи на прописите за царинење или на плаќање царина, даночната основа ќе се утврди според надоместокот што е платен, или што би требало да се плати или ако е тоа непознато, односно ако надоместокот е нереално искажан, според вредноста што ќе ја одреди надлежниот царински орган.

(2) Во даночната основа од став 1 на овој член се вклучуваат:

1. Царината, даночите, вклучувајќи ги акцизите, таксите, другите увозни давачки, освен данокот на додадена вредност;

2. Зависните трошоци, вклучувајќи ги трошоците за провизии, пакување, превоз и осигурување кои настапуваат до првото место на крајната дестинација на доброто во земјата, како што е искажано во документите за превоз, или ако такви податоци нема, до местото на првиот истовар на доброто.

(3) Кога доброто било привремено извезено во странство за да биде поправено, ремонтирано или облагородено на друг начин, а потоа е пак увезено во земјата од страна на извозникот, или од друго лице за него, даночна основа претставува надоместокот кој е платен за извршените работи, или ако не е платен надоместок или ако е тој непознат, тогаш вредноста што ќе се утврди според царинските прописи, вклучувајќи ги износите од став 2 точки 1 и 2 на овој член. Ова важи и во случај ако наместо облагороденото добро се увезе друго добро, кое по количина и квалитет одговара на извезеното добро.

3. Промена на даночната основа

Член 22

(1) Ако даночната основа се промени поради враќање на доброто, поништување на договорот, или поради менување на цените откако бил извршен прометот, даночниот обврзник, кој го извршил прометот, мора да го исправи данокот кој го должи за својот промет, а даночниот обврзник кон кого е извршен прометот мора да го исправи одбитокот на претходниот данок во согласност со промената, во текот на пресметковниот период на извршената промена.

(2) Ако данокот на додадена вредност кој бил пресметан и платен при увозот, а за кој бил одобрен одбиток на претходниот данок, е дополнително намален или исплатен, увозникот е должен за соодветен износ да го исправи одбитокот на претходниот данок во пресметковниот период во кој се појавила промената.

IV. ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА

1. Даночни ослободувања во земјата без право на одбиток на претходниот данок

Член 23

Се ослободуваат од данок на додадена вредност:

1. Прометот на станбени згради и станови, во оној дел, во кој истите се користат за станбени цели, со исклучок на првиот промет, кој ќе се изврши во период до пет години по изградбата;

2. Изнајмување на станбени објекти и станови, доколку истите се користат за станбени цели;

3. Прометот на поштенски и таксени марки по нивната номинална вредност, на коверти, поштенски картички и други поштенски вредносници на кои се втиснати поштенски марки, како и на контролни маркици (бандероли);

4. Поштенски услуги од страна на Македонската пошта и

5. Прометот на банкарски и финансиски услуги и тоа:

а) прометот, вклучувајќи го посредувањето, во врска со девизи, банкноти и монети кои служат како законско платежно средство во земјата и во странство, со исклучок на банкноти и монети кои не се користат како законско платежно средство, или кои имаат нумизматичка вредност;

б) прометот, вклучувајќи го посредувањето, во врска со акции, удели во претпријатија или здруженија, обврзници и други хартии од вредност, освен чувањето и управувањето со хартии од вредност;

в) управувањето со фондови за социјално осигурување и со специјални инвестициони фондови;

г) одобрувањето и посредувањето на кредити, како и управувањето со нив од страна на кредитодавачот;

д) прометот, вклучувајќи го посредувањето во врска со работењето со тековни сметки, депозити, штедни влогови, плаќања, вирмани, меници, чекови, жиро-сметки, кредитни карти, дознаки, со исклучок на наплатата на провизии и на побарувања и

ѓ) преземањето кредитни гаранции или други обезбедувања, посредувањето со нив, како и управувањето со кредитни гаранции од страна на кредитодавачот;

6. Услуги на осигурување и реосигурување, вклучувајќи ги со нив поврзаните услуги на осигурителни брокери и агенти;

7. Игри на среќа и забавни игри, чие изведување е регулирано со Законот за игрите на среќа и за забавните игри;

8. Прометот од установите од областа на културата за создавање, објавување и заштита на културно-уметнички дела, како и прометот од ботанички градини, животински паркови, паркови, архиви и документациони центри. Истото важи и за други даночни обврзници кои вршат културна дејност и доколку имаат мислење од Министерството за култура;

9. Услуги на радиодифузни и телевизиски станици, освен комерцијалните дејности;

10. Здравствени услуги од страна на болници, клиники, здравствени домови, медицински и хемиски лаборатории за дијагностика, центри за рехабилитација и слични установи;

11. Услуги и промет на добра од страна на установи за социјална грижа и заштита, вклучувајќи ги услугите на домови за хоспитализирање, нега и лекување на стари лица;

12. Услуги во рамките на згрижување и надзор на деца и младинци, како и со нив тесно поврзан промет на добра;

13. Услуги во рамките на сместување на деца и младинци со цел за нивно воспитување, образование или дообразување, како и со нив тесно поврзан промет на добра и

14. Услуги во рамките на професионалната дејност на доктори, стоматолози и забни техничари, или на други медицински професии кои пружаат медицинска здравствена заштита, како и испорака на забни протези од страна на стоматолози и забни техничари, освен:

а) услуги од козметички салони и салони за масажа;

б) услуги од лица кои применуваат нетрадиционални методи на лекување и

в) ветеринарни услуги;

15. Превозни услуги на болни и повредени лица со возила специјално наменети за такви цели;

16. Прометот на човечка крв, мајчино мелко, човечки органи, клетки и ткива;

17. Образовни услуги, и тоа:

а) образование и воспитување на деца и младинци;

б) услуги на еквалификување, доквалификување и преквалификување, како и услуги на училишта и центри за изучување на странски јазици;

18. Услуги на погребални институции и крематориуми, како и прометот на добра поврзан со ваквите услуги;

19. Меѓународен превоз на патници и

20. Промет на добра, како и користење на истите во смисла на член 6 став 3 точка 1 од овој закон, за кои било исклучено правото на одбиток на претходните даноци при нивната набавка, нивното производство или нивниот увоз според член 35. Ова не важи за прометот, кој е исклучен од даночното ослободување според точка 1 на овој член.

2. Даночни ослободувања во земјата со право на одбиток на претходниот данок

Член 24

Се ослободуваат од данокот на додадена вредност:

1. Испораки на добра кои се превезуваат или испраќаат во странство од страна на даночниот обврзник, примателот на доброто или од страна на трето лице по нивен налог, ако примателот на доброто е со седиште во странство. Испорачаното добро може да биде обработено или преработено пред извозот од страна на трети лица по налог на примателот на истото;

2. Прометот на добра кои се превезуваат или испраќаат од земјата во слободни зони, царински зони или царински складови;

3. Услуги поврзани со увозот, извозот и транзитот и тоа:

а) меѓународниот превоз на добра за извоз и другите услуги кои се извршуваат во непосредна врска со извозот на доброта;

б) меѓународен превоз на добра за увоз, како и други услуги кои се однесуваат на увозот, доколку вредноста на тие услуги е вклучена во даночната основа во согласност со член 21 став 2 точка 2 од овој закон;

в) услуги кои се директно поврзани со дејностите од член 27 став 1 точки 2, 3 и 4 на овој закон;

4. Работи на движни материјални добра кои биле набавени или увезени во земјата за цели на овие работи и кои потоа биле извезени од страна на вршителот на услугата, странскиот нарачател или во нивно име од страна на трето лице;

5. Вршењето услуги од страна на брокери и други посредници кои делуваат во име и за сметка на друго лице, кога таквите дејности се однесуваат на прометот наведен во овој член;

6. Прометот на злато и други благородни метали спрема централните банки;

7. Прометот, модификацијата, поправката, одржувањето, чартерингот и изнајмувањето на летала кои се користат главно во меѓународниот комерцијален воздушен сообраќај, како и испораката, изнајмувањето, поправката и одржувањето на доброта кои служат за опременување на леталото;

8. Прометот на добра и услуги кои се во врска со намирување на непосредните потреби на летала според точка 7 на овој член и

9. Меѓународниот воздушен превоз на патници во воздушниот сообраќај. Ова даночно ослободување важи за воздухопловни претпријатија со седиште во странство само во случај на реципроцитет.

Член 25

Прометот на добра, кои примателот ги извезува во личниот багаж, е ослободен од данок според член 24 точка 1 на овој закон, ако:

1. Примателот има постојано живеалиште или престојувалиште во странство;

2. Доброто се извезе во рок од три месеци по издавањето на фактурата или сметката и

3. Вкупната вредност на прометот на добра надминува износ од 5.000 денари, вклучувајќи го данокот на додадена вредност.

Член 26

(1) Извозот се смета за извршен, ако:

1. Доброто ја премине царинската линија на Република Македонија и

2. Доброто стигне во слободни зони, царински зони и царински складови, под услов истото да не е наменето за крајна потрошувачка.

(2) Странски примател во смисла на член 24 точка 1 на овој закон, претставува лице кое има свое фактичко седиште, подружница, постојано живеалиште или престојувалиште во странство. Подружницата на странскиот примател која се наоѓа во земјата не се смета за странски примател.

(3) Странски нарачател во смисла на член 24 точка 4 на овој закон, претставува лице кое ги исполнува условите од став 2.

(4) Даночниот обврзник е должен да ја докаже исполнетоста на условите за даночното ослободување наведените во членовите 24 и 25 на овој закон, како и во став 1 од овој член. Министерот за финансии го уредува подетално начинот на докажување на даночното ослободување.

3. Даночни ослободувања при увозот

Член 27

(1) Се ослободуваат од данок на додадена вредност увозот на следниве добра:

1. Добра чиј промет е ослободен од данок на додадена вредност во земјата според членовите 23 и 24, точки 6, 7 и 8 од овој закон;

2. Добра кои потпаѓаат под режимот на добра во транзит, освен во случаите кога според Законот за царини се врши царинење на добра во транзит;

3. Добра, кои врз основа на посебни прописи се внесуваат во слободни зони, царински зони и царински складови, под услов да не се наменети за крајна потрошувачка додека подлежат на посебниот режим;

4. Добра кои потпаѓаат под режимот на привремено увезени добра и добра за реекспорт и

5. Добра кои се увезуваат:

а) од страна на странско дипломатско или конзуларно претставништво за службени потреби;

б) од страна на шефот на дипломатското претставништво или на дипломатскиот персонал на странско дипломатско претставништво, како и од страна на конзуларните функционери на странско конзуларно претставништво за лични потреби или за потребите на членовите на семејствата кои ги сочинуваат нивните домаќинства. При увозот на моторно возило даночното ослободување се одобрува само еднаш во рок од три години, освен во случај на неопходни набавки како замена за претходното возило, после настанатата кражба или тешко оштетување.

Даночното ослободување се одобрува врз основа на посебни спогодби склучени со земјата – испраќач, а врз основа на начелото на реципроцитет;

6. Добра кои се увезуваат од страна на меѓународни организации или нивни членови, според условите и ограничувањата утврдени со меѓународни спогодби;

7. Добра кои повторно се увезуваат во иста состојба како при нивниот привремен извоз;

8. Добра наменети за изложување на саеми и трговски изложби, кои потоа ќе бидат извезени;

9. Гориво и мазиво во резервоари што се фабрички вградени во моторни возила;

10. Добра кои ги подаруваат без надомест странски донатори на домашни јавни установи или на регистрирани домашни хуманитарни непрофитни и невладини организации;

11. Сопствени дела на научници, писатели и уметници;

12. Подарени добра наменети за научни истражувања во јавни научни установи, како и подарени публикации од научен, стручен, образовен или културен карактер кои ги добиваат културни, образовни, научни и слични установи;

13. Судски и архивски документи;

14. Туристичко-информативен материјал кој служи за презентација на странски туристички понуди;

15. Одликувања, медалји, спортски или слични трофеи, кои се стекнати во странство во рамките на натпревари, изложби или манифестации и

16. Добра кои ги внесуваат патници при влегувањето во земјата како лмчен багаж во согласност со царинските прописи.

(2) При примената на даночните ослободувања од став 1 точки 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14 и 15 на овој член, соодветно се применува членот 187 од Царинскиот закон за цели на дополнителна наплата на данок на додадена вредност.

V. ДАНОЧНИ СТАПКИ

Член 28

Данокот на додадена вредност се пресметува со примена на пропорционални даночни стапки врз даночната основа за оданочивиот промет на стоки и услуги и увоз и тоа:

2. Според општата даночна стапка од 19% и
2. Според повластената даночна стапка од 5%.

1. Општа даночна стапка

Член 29

Општите даночна стапка од 19% се применува врз целокупниот промет и увоз, освен врз прометот и увозот кој се оданочува со повластената даночна стапка.

2. Повластена даночна стапка

Член 30

(1) Повластената даночна стапка од 5% се применува врз прометот и увозот на:

1. Производи за човечка исхрана, освен алкохолни и безалкохолни пијалаци;
2. Основни производи на земјоделството, рибарството и пчеларството, освен цвеќиња, растенија и делови од растенија за украсни цели;
3. Храна за животни, освен за домашните миленичиња;
4. Вода, освен минерална вода и сода-вода во готови пакувања за потрошувачка;
5. Електрична енергија, лигнит, мрк јаглен, камен и дрвен јаглен, брикети од јаглен, огревно дрво, брикети од дрво, мазут, гас, разладување и гресње;
6. Лекови, замени за делови од телото, ортопедски апарати и справи, справи за отстранување на функционални оштетувања, како и инвалидски колички за луѓе;
7. Детергенти за миење на садови и перење на алишта, тоалетен сапун, сапун за перење, пасти за заби, пудра и креми за деца, беби-масла, беби-млека, шампони за коса и бањање (освен за домашни миленичиња), презервативи и средства за заштита од бременост и хигиенски влошки и
8. Публикации и тоа: книги, брошури и слични печатени материјали, весници и други периодични публикации, детски сликовници, книги за цртање и бојење за деца и картографски производи од секаков вид, освен публикации кои служат претежно за рекламни цели, како и публикации со порнографска содржина.

(2) Повластената даночна стапка од 5% се применува и на прометот на следниве услуги:

1. Превоз на лица;
2. Отпремување на отпад и услуги за одржување на јавна чистота и
3. Услуги на адвокати, нотари, сметководители и резизори.

(3) Владата на Република Македонија поблиску ги утврдува добрата и услугите од ставовите 1 и 2 на овој член.

VI. ВРЕМЕ НА НАСТАНУВАЊЕ НА ДАНОЧНИОТ ДОЛГ

Член 31

(1) Даночниот долг настанува:

1. Во моментот кога е извршен прометот на доброто. Кога доброто се превезува или испраќа, се смета моментот на започнување на превозот или на испраќањето. Кога прометот вклучува монтирање или инсталирање, се смета моментот кога соодветните работи се завршени и

2. Во моментот кога услугата е целосно извршена.

(2) Кога плаќањето е извршено пред извршувањето на прометот, време на настанување на даночниот долг е моментот кога е добиено плаќањето, во висина на данокот за добиениот износ.

(3) Во случај на периодичен или континуиран промет, за кој се предвидени последователни плаќања, време на настанување на даночниот долг е денот на кој е издадена фактура за соодветниот период или, доколку е порано, денот во кој е добиено плаќањето за соодветниот период.

(4) Ако економски деливиот промет се должи и извршува во делови, време на настанување на даночниот долг е денот во кој е извршен соодветниот дел од прометот.

(5) Кога се користат автомати за продажба на добра или за извршување услуги, кои работат со монети, книжни пари или жетони, време на настанување на даночниот долг е денот на кој монетите, книжните пари или жетоните се вадат од автоматот.

(6) За време на настанување на даночниот долг при увозот на добро се смета:

1. Денот на настанување на обврската за плаќање на царината и другите увозни давачки, или денот на внесување на доброто во земјата, кога се работи за добро кое не подлежи на плаќање царина и

2. Моментот кога доброто, кое подлежи на режимот на добра во слободни зони, царински зони и царински складови или кога доброто е во транзит или е привремено увезено, се пушта во слободниот промет.

VII. ДАНОЧЕН ДОЛЖНИК

Член 32

Даночен должник е:

1. Даночниот обврзник во случаите од член 2 точка 1 на овој закон;
2. Лице кое увезува добра во случаите од член 2 точка 2 на овој закон;
3. Лице кое издава фактура од член 55 ставови 1 и 2 на овој закон;
4. Примателот на доброто или корисникот на услугата, доколку истиот е даночен обврзник или институција во смисла на член 10 став 1 од овој закон, во случај на промет, извршен од страна на даночен обврзник, кој нема ниту седиште, ниту подружница во Република Македонија. Во тие случаи, обврската за пресметување на данокот (член 40), за поднесување даночна пријава (член 41), за плаќање на данокот (член 43) и за плаќање камата во случај на задоцнето плаќање на данокот (член 44) паѓа на товар на даночниот должник.

VIII. ОДБИТОК НА ПРЕТХОДНИОТ ДАНОК

1. Услови за одбивка на претходниот данок

Член 33

(1) Претходен данок е износот за кој се намалува данокот на додадена вредност што се должи за извршениот промет за одреден пресметковен, односно даночен период.

(2) Претходниот данок од став 1 на овој член се однесува на:

1. Данокот на додадена вредност за прометот кој е извршен спрема даночниот обврзник од страна на други даночни обврзници;

2. Данокот на додадена вредност за плаќања, кои даночниот обврзник ги извршил за промет во смисла на точка 1 од овој став, кој се уште не е извршен спрема него и

3. Данокот на додадена вредност кој е платен за увозот на добра.

Член 34

(1) Правото на одбиток според член 33 на овој закон може да се оствари:

1. Ако даночниот обврзник ги употребува набавените или увезените добра, односно примените услуги за цели на неговата стопанска дејност;

2. Врз основа на фактура која е издадена во согласност со член 53 од овој закон, или царинска декларација во која е посебно искажан платениот данок за увозот и ако тие документи се евидентирани во книговодството на даночниот обврзник.

(2) Правото на одбиток на претходниот данок настапува во моментот, во кој се исполнети сите услови според член 33 на овој закон и според став 1 од овој член.

(3) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски прописи во врска со тоа, во кои случаи и под кои услови може, за цели на поедноставување на правото на одбиток на претходниот данок, да се откаже од обврската на издавање фактура во смисла на член 53 на овој закон или на поединечни податоци во истата.

2. Исклучување на правото на одбиток на претходниот данок

Член 35

Даночниот обврзник нема право на одбивка на претходниот данок за:

1. Набавки или увоз на добра или за примени услуги кои ги користи за промет ослободен од данок според член 23 на овој закон и

2. Набавки, производство и увоз на патнички автомобили, теренски возила, минибуси до девет седишта, лесни товарни возила, мотоцикли, летала, пловни возила, како и резервни делови, гориво и потрошен материјал за нив, нивно изнајмување, одржување и поправка и за други услуги поврзани со нивно користење. Ова не важи во случаите кога даночниот обврзник овие превозни средства и други добра ги користи исклучиво само за следниве намени:

а) промет со наведените превозни средства и други средства;

б) изнајмување на наведените превозни средства;

в) превоз со наведените превозни средства;

г) обука на возачи со нив и

д) одржување и поправка на наведените превозни средства и други добра.

3. Расходи за репрезентација на претпријатието или на сопственикот (гостење, подароци, одмор, рекреација и разонода);

4. Набавки или увоз на фрижидери, аудио и видео апарати, теписи и уметнички предмети со кои ги опремуваат своите административни простории;

5. Издатоци за превоз на лица;

6. Издатоци за сместување во хотели или слични објекти и за исхрана и

7. Данокот на додадена вредност кој го должи издавачот на фактурата според член 55 став 1 или 2 на овој закон.

3. Поделба на претходните даноци

Член 36

(1) Ако даночниот обврзник ги употребува набавените или увезените добра или примените услуги, како за промет со, така и за промет без право на одбиток на претходниот данок, лицето може да го одбие само оној дел од претходниот данок, кој отпаѓа на прометот со право на одбивка на претходниот данок. Данокот исклучен од правото на враќање според член 35 од точка 2 до точка 7 на овој закон не се зема предвид при поделбата.

(2) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски прописи за спроведување на став 1 од овој член и притоа да одобри одредени олеснувања.

4. Исправка на одбитокот на претходниот данок

Член 37

(1) Доколку кај одредено инвестиционо средство се променат околностите кои во календарската година на прва употреба биле одлучувачки за одобрување на претходниот данок и доколку промената настапи во рок од пет години од почетокот на употребата на средството, во тој случај се врши порамнување за секоја календарска година на промена преку исправка на одбитокот на претходниот данок кој отпаѓа на трошоците за негова набавка или производство. За недвижности, рокот изнесува десет години.

(2) При исправката според став 1 на овој член, за секоја календарска година на промената, се поаѓа од една петтина во случаите од првата реченица, а во случаите од втората реченица од една десеттина од претходниот данок кој отпаѓа на инвестиционото средство. Во согласност со конкретните случаи се земаат предвид и пократки рокови.

(3) Измена на околностите постои и ако даночниот обврзник го отуѓил или пренаменил за сопствена потрошувачка според член 3 став 3 точка 1 на овој закон сè уште наменски подобното инвестиционо средство пред истекот на соодветниот рок за исправка според ставовите 1 и 2 на овој член и доколку отуѓувањето или сопствената потрошувачка можат поинаку да се оценат за цели на претходниот данок, отколку употребата во првата календарска година.

(4) Став 3 од овој член важи и ако отуѓувањето или самопотрошувачката настапиле во календарската година на негова прва употреба.

(5) Исправката според ставовите 3 и 4 на овој член се врши така, што ќе се смета дека инвестиционото добро се користело во периодот од отуѓувањето или самопотрошувачката до истекот на соодветниот рок за исправка и натаму за стопанската дејност на даночниот обврзник според соодветните променети околности.

(6) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски прописи за спроведување на ставовите од 1 до 5 на овој член и притоа да одобри одредени олеснувања.

IX. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ТУР-ОПЕРАТОРИ

Член 38

(1) Одредбите од овој член важат за туристички услуги на даночен обврзник, доколку тој настапува спрема патниците во свое име (во натамошниот текст: тур-оператори) и притоа прима добра и услуги од трети лица кои се од непосредна полза за патниците (во натамошниот текст: претходни туристички услуги).

(2) Туристичките услуги дадени од страна на тур-операторот се сметаат за една единствена услуга. Местото на оваа услуга се утврдува според член 14 став 1 на овој закон.

(3) По исклучок од членовите 16, 17 и 18, услугата на тур-операторот претставува разликата меѓу износот кој го плаќа патникот за туристичкото патување и износот кој го плаќа тур-операторот за претходните туристички услуги. Данокот на додадена вредност не е составен дел на даночната основа. Во случаите од член 19 став 1 точка 2 и од став 2 на овој закон, наместо износот кој го плаќа патникот за туристичката услуга се земаат износите дадени во наведениот член. Наместо за секоја туристичка услуга одделно, тур-операторот може даночната основа да ја утврди или за одделни групи на туристички услуги, или за сите туристички услуги заедно, дадени во рамките на одреден даночен период.

(4) Независно од членовите 33 и 34 на овој закон, тур-операторот не е овластен да го одбие како претходен данок данокот на додадена вредност кој му е одделно истакнат во фактурата за извршените претходни туристички услуги.

(5) Се овластува министерот за финансии да го утврди начинот на исполнување на евиденцијските обврски независно од членот 52 на овој закон.

X. ОДАНОЧУВАЊЕ

1. Даночен и пресметковен период

Член 39

(1) Данокот на додадена вредност се плаќа во текот на годината како аконтација, а по истекот на годишниот даночен период (во натамошниот текст: даночен период), конечно се утврдува данокот кој треба да се плати.

(2) Даночниот период од став 1 на овој член за кој конечно се утврдува данокот е календарската година. Ако даночниот обврзник вршел дејност само во еден дел од календарската година, за даночен период се смета само тој период.

(3) Пресметковен период за кој се пресметуваат и плаќаат аконтациите е еден календарски месец.

2. Пресметување на данокот

Член 40

(1) Даночниот обврзник го пресметува данокот на додадена вредност за соодветниот пресметковен, односно даночен период според вкупно извршениот промет, доколку во тој период настанал даночен долг според член 31 на овој закон. При пресметувањето се земаат предвид исправките според член 22 став 1 и долгуваните износи според член 55 став 2 на овој закон.

(2) Данокот пресметан според став 1 на овој член се намалува за претходниот данок кој може да се одбие според членовите од 33 до 36 на овој закон, а кој се однесува на истиот пресметковен или даночен период, за кој се пресметува данок. При утврдувањето на претходниот данок се земаат предвид исправките според членовите 22 и 37 на овој закон.

(3) При увоз на добра, данокот на додадена вредност го пресметува надлежниот царински орган кој ја спроведува постапката за царинење.

3. Поднесување даночна пријава

Член 41

(1) Даночниот обврзник е должен да поднесе аконтативна даночна пријава за секој пресметковен период во рок од 15 дена по истекот на секој календарски месец, во која сам го пресметува данокот за секој таков пресметковен период.

(2) Аконтативна даночна пријава се поднесува во рокот од став 1 на овој член и тогаш кога во соодветниот пресметковен период даночниот обврзник нема извршено оданочив промет.

(3) Даночниот обврзник е должен за цели на конечната пресметка на данокот за изминатата календарска

година да поднесе годишна даночна пријава до крајот на февруари од тековната календарска година, во која сам го пресметува данокот.

(4) Кога даночниот обврзник ќе престане со извршување на дејноста, должен е да поднесе годишна даночна пријава во рок од 15 дена по истекот на календарскиот месец, во кој престанал со вршењето на дејноста.

(5) Аконтативната и годишната даночна пријава се поднесуваат до надлежниот даночен орган, кај кого е регистриран даночниот обврзник.

(6) Формата и содржината на аконтативната и на годишната даночна пријава ги утврдува министерот за финансии.

Член 42

(1) Надлежниот даночен орган со решение ќе го утврди данокот на додадена вредност за соодветниот пресметковен, односно даночен период, ако:

1. Даночниот обврзник не поднесе аконтативна или годишна даночна пријава во пропишаните рокови;

2. Данокот не е правилно пресметан, или ако не одговара на реално остварениот промет и

3. Се утврди со контрола дека евиденцијата на даночниот обврзник е нецелосна или содржи неточни податоци.

(2) При утврдувањето на данокот од став 1 на овој член, соодветно се применуваат одредбите на Законот за персоналниот данок од доход.

4. Плаќање на данокот

Член 43

(1) Даночниот обврзник е должен за секој пресметковен или даночен период да го плати данокот кој го пресметал според член 40 ставови 1 и 2 од овој закон.

(2) Данокот пресметан и пријавен за соодветниот пресметковен, односно даночен период, даночниот обврзник го плаќа во роковите пропишани во член 41 ставови 1,3 и 4 на овој закон, во кои се поднесува аконтативна, односно годишна даночна пријава.

(3) Даночниот обврзник е должен данокот утврден според член 42 на овој закон да го плати во рок од 15 дена по денот на приемот на решението за утврдување на данокот.

(4) Даночниот обврзник е должен данокот за плаќање да го уплати на сметките утврдени со посебни прописи.

(5) Данокот на додадена вредност при увозот се плаќа во исто време кога се плаќаат царинските давачки.

(6) Наплата на данокот од став 5 на овој член врши надлежниот царински орган и истиот посебно го искажува во царинската декларација.

(7) Добрата можат да бидат ослободени од царинскиот надзор само по плаќање на данокот на додадена вредност.

(8) Царинскиот орган е должен наплатениот данок да го уплати на сметка на државниот буџет во рок од три дена од неговата наплата.

(9) Со цел да се избегнат тешкотиите при увозот, се овластува министерот за финансии да утврди во кои случаи и под кои околности може да се одложи плаќањето на данокот на додадена вредност при увозот и истовремено да се одбие истиот како претходен данок во истиот пресметковен период, во кој настанал.

Член 44

Во случај на ненавремено плаќање на данокот по истекот на роковите кои се пропишани во член 43 на овој закон, даночниот обврзник плаќа камата по стапка од 0,1% за секој ден задоцнување.

5. Враќање на данокот**Член 45**

(1) Ако износот на претходниот данок во одреден пресметковен или даночен период е поголем од износот на данокот кој е пресметан за прометот, разликата му се враќа на даночниот обврзник врз основа на негово барање кое го искажува во даночната пријава. Ако даночниот обврзник не искаже такво барање, разликата се пренесува како даночна аконтација за следниот пресметковен период.

(2) Разликата на данокот од став 1 на овој член се враќа во рок од 30 дена по денот на поднесувањето на даночната пријава.

(3) Доколку надлежниот даночен орган е оневозможен да изврши контрола на даночната пријава по вина на даночниот обврзник, рокот од став 2 на овој член почнува да тече дури откако се создадени услови за спроведување на контролата.

(4) Неплатените даноци (данок на додадена вредност и други даноци) на даночниот обврзник, како и казнените камати за нив се пребиваат со побарувањата за исплата според став 1 од овој член.

(5) Кога данокот на додадена вредност при увозот е пресметан и наплатен на добра кои се ослободени од данокот, или кога се наплаќа поголем данок од износот кој според овој закон се должи, наплатениот данок, односно повеќе наплатениот данок му се враќа на лицето кое нема или има делумно право да го одбие претходниот данок, во рокот од став 2 на овој член.

(6) Ако данокот не се врати во рокот од ставовите 2 или 3 на овој член, на даночниот обврзник му се исплаќа камата во висина од 0,1% за секој ден задоцнување.

Член 46

По исклучок од одредбите на членовите од 39 до 45 на овој закон и во случај на постоење реципроцитет, на даночните обврзници кои немаат седиште или подружница во земјата и кои не извршуваат никаков промет во неа, или кои не должат данок за прометот ќе им се исплати, по барање, претходниот данок кој може да се одбие според членовите од 33 до 36 на овој закон, според посебна постапка која ја пропишува министерот за финансии.

Член 47

(1) На непрофитните организации им се одобрува, по барање, враќање на данокот за промет на добра и за увозот реализиран спрема нив под следниве услови:

1. Прометот или увозот да не биле ослободени од данок;

2. Данокот на додадена вредност за извршениот промет на добра мора да е посебно искажан во фактурата во смисла на член 53 на овој закон и да бил платен со плаќањето на купопродажната цена;

3. Данокот долгуван за увозот мора да е платен и

4. Добрата мора да се пренесени во странство и таму да се користат за хуманитарни, добротворни или образовни цели.

(2) Министерот за финансии се овластува да ја уреди постапката за исплата и да ги пропише условите за докажување на правото за исплата.

Член 48

(1) Доколку странското дипломатско или конзуларно претставништво набави добра или користи услуги за службени потреби, на барање на претставништвото ќе му се изврши враќање на данокот на додадена вредност, доколку е платена фактурата и доколку во истата е одделно искажан данокот на додадена вредност од страна на даночниот обврзник според член 53 на овој закон. Враќањето се врши врз основа на посебни

спогодби склучени со државата-испраќач, во согласност со условите на реципроцитет. Враќањето ќе се одбие, доколку износот на фактурата не надминува 5.000 денари, вклучувајќи го данокот на додадена вредност.

(2) Во согласност со став 1 на овој член, враќањето на данокот на додадена вредност му се одобрува и на шефот на дипломатското претставништво, на членовите на дипломатскиот персонал на странското дипломатско претставништво, како и на конзуларните функционери, доколку наведените лица стекнале добра или користеле услуги за лични потреби или за потреби на членовите на семејствата кои ги сочинуваат нивните домаќинства. Во тој случај, враќањето се ограничува на вкупен износ од 50.000 денари за соодветната календарска година. При набавката на моторно возило, враќањето на данокот се одобрува еднаш во три години, освен во случаите на неопходна набавка на ново возило како замена за старото, после настаната кражба или тешко оштетување. Данокот на додадена вредност за ваквата набавка не се засметува кон максималниот износ за враќање од 50.000 денари.

(3) При набавката на моторно возило како замена за старото пред истекот на три години по набавката на заменетото моторно возило, износот за враќање се намалува, земајќи го притоа предвид остатокот од вредноста на заменетото моторно возило, доколку за ваквата набавка било одобрено враќањето на данокот.

(4) Се овластува министерот за финансии да ги регулира поединостите на постапката за враќање.

Член 49

(1) Данокот на додадена вредност ќе им се врати, на барање, на меѓународните организации и нивните членови за прометот на добра или услуги извршени спрема нив, според условите и ограничувањата утврдени со меѓународни спогодби.

(2) Поединостите во поглед на постапката за враќање ги регулира министерот за финансии.

6. Присилна наплата на данокот**Член 50**

Доколку данокот на додадена вредност не е платен во роковите од член 43 на овој закон, истиот ќе се наплати присилно според одредбите од Законот за персоналниот данок на доход.

XI. РЕГИСТРАЦИЈА**Член 51**

(1) Сите даночни обврзници, чиј вкупен промет во изминатата календарска година надминал износ од 1.000.000 денари или чиј вкупен промет се предвидува на почетокот од вршењето на стопанската дејност дека ќе го надмине износот, обврзани се за регистрација за данокот на додадена вредност. Обврската за регистрација за данокот на додадена вредност не се однесува за даночни обврзници во смисла на член 32 точка 4 и член 46 на овој закон.

(2) Вкупен промет претставува збир на прометот што го направил обврзникот во текот на календарската година и кој е предмет на оданочување според член 2 точка 1 на овој закон, вклучувајќи го и данокот кој отпаѓа на него. Ако даночниот обврзник ја вршел својата дејност само во еден дел од календарската година, фактичкиот вкупен промет се пресметува на ниво на вкупен промет за целата календарска година.

(3) Даночни обврзници кои не се обврзани за регистрација според став 1 првата реченица не должат данок на додадена вредност за прометот на добра и услуги извршени од нив. Тие не се овластени одделно да искажуваат данок во фактурите или во други документи и немаат право на одбиток на претходни даноци.

(4) Даночните обврзници во смисла на став 3 од овој член, можат доброволно да се регистрираат за данокот на додадена вредност од почетокот на секоја календарска година. Во тој случај не се применува став 3 од овој член.

(5) Даночните обврзници во смисла на став 1, реченица 1 и на став 4 од овој член се обврзани да поднесат пријава за регистрација за данокот на додадена вредност кај надлежниот даночен орган. Формата и содржината на пријавата ги утврдува министерот за финансии.

(6) Надлежниот даночен орган го врши уписот во регистарот на обврзници на данокот на додадена вредност од почетокот на тековната календарска година и притоа им издава на даночните обврзници решение. Ако даночниот обврзник започнал да ја врши својата дејност во текот на календарската година, регистрацијата се врши со започнувањето на вршењето на дејноста.

(7) Даночните обврзници во смисла на став 1 првата реченица и на став 4 од овој член остануваат регистрирани најмалку во рок од пет календарски години, независно од висината на вкупниот промет. Во овој период не се применува став 3 на овој член. Доколку вкупниот промет во петтата календарска година не го надминува износот според став 1, даночниот обврзник може по истекот на рокот да поднесе пријава за отповикување на регистрацијата за данок на додадена вредност до надлежниот даночен орган, кој му издава решение за бришење од регистарот на обврзници за данокот на додадена вредност.

(8) Даночните обврзници во смисла на став 1 првата реченица и на став 4 на овој член ја поднесуваат пријавата најдоцна до 15 јануари во тековната година. Ако даночниот обврзник започнал со вршењето на својата дејност во текот на календарската година, пријавата се поднесува во рок од осум дена од почетокот од вршењето на дејноста.

(9) Пријавата за престанок на регистрацијата за данокот на додадена вредност, даночните обврзници ја поднесуваат најдоцна до 15 јануари во годината од која сакаат да престанат да бидат регистрирани за данокот на додадена вредност.

ХИ. АДМИНИСТРАТИВНИ ОБВРСКИ

1. Евиденциски обврски

Член 52

(1) Даночниот обврзник е должен да води уредна и точна евиденција во поглед на основите на пресметувањето на данокот, особено на неговиот промет и претходниот данок кој може да го одбие, така што ќе се овозможи лесна проверка на евиденцијата.

(2) Евиденцијата од став 1 на овој член мора да содржи одделни податоци за:

1. Прометот на даночниот обврзник, и тоа:
 - а) даночната основа за тој промет и
 - б) данокот долгуван за тој промет.

Евиденцијата треба да го прикаже начинот на кој се врши распределба на даночната основа на оданочив промет, истиот поделен според даночни стапки, на промет ослободен од данок со право на одбиток на претходниот данок и на промет ослободен од данок без право на одбиток на претходниот данок;

2. Прометот кој е извршен спрема даночниот обврзник и тоа:

- а) даночната основа за тој промет и
 - б) претходниот данок кој отпаѓа на тој промет;
3. Увозот на даночниот обврзник и тоа:

- а) даночната основа за увозот и
- б) данокот кој отпаѓа на неа;

4. Исправките на даночната основа и на одбитоците на претходниот данок;

5. Данокот долгуван според член 55 ставови 1 и 2 на овој закон;

6. Претходниот данок кој може да се одбие;

7. Поделбата на претходните даноци и

8. Висината на данокот кој треба да се плати.

(3) Даночниот обврзник може да ги исполнува евиденциските обврски според став 2 точка 1 на овој член и на тој начин, што ќе води евиденција на даночните основи и на даноците во еден збир (брuto-евиденција). Во тој случај, должен е на крајот од секој пресметковен период да го подели збирот на брuto-износите на даночни основи и на даноци и како такви да ги евидентира.

(4) Во случаите од член 32 точка 4 на овој закон, примателот на доброто или корисникот на услугата е должен да ги евидентира даночните основи за даноците кои тој ги долгува.

(5) Евиденцијата се води врз основа на влезните и на излезните фактури, на царинските документи или на други пропишани документи, во рамките на роковите утврдени за плаќање на данокот.

(6) Министерот за финансии е овластен да донесе поблиски прописи за начинот на исполнување на евиденциските обврски и за случаите, во кои може да се одобрат олеснувања во поглед на исполнувањето на овие обврски.

2. Издавање фактура

Член 53

(1) Даночниот обврзник е должен на барање да издаде фактура за прометот извршен спрема други даночни обврзници.

(2) За фактура од став 1 на овој член се смета секој документ кој го издава даночниот обврзник или друго лице по негов налог за извршениот промет. Како фактура се смета и пресметката, со која даночниот обврзник пресметува одреден оданочив промет извршен спрема него од страна на друг даночен обврзник.

(3) Кога е добиен надоместок само за делумно извршен промет, пред да биде компетиран прометот, даночниот обврзник издава одвоени фактури за секој делумно извршен промет.

(4) Даночниот обврзник издава фактура за секое плаќање кое го добива однапред (аванс), пред да биде извршен прометот.

(5) При размена на добра или услуги, секој поединечен даночен обврзник издава фактура.

(6) Во фактури издадени како за оданочив промет, така и за промет ослободен од данок, се врши одделно наведување на прометот. Кога се извршува промет кој е ослободен од данокот, на фактурата се наведува: „данокот на додадена вредност не е пресметан“.

(7) Даночниот обврзник ја издава фактурата во два примерока. Првиот примерок од фактурата се доставува на примателот на доброто, додека вториот примерок се чува во сопствената евиденција.

(8) Фактурата се издава на денот на кој бил извршен прометот, а најдоцна во рок од пет работни дена.

(9) Кога се добива надоместок пред да биде извршен прометот, фактурата се издава во истиот ден кога авансното плаќање е добиено, а најдоцна во рокот од став 8 на овој член.

(10) Фактурата мора да ги содржи следниве податоци:

1. Место, дата на издавање и сериски број;

2. Име (назив) и адреса на даночниот обврзник кој го извршува прометот и негов даночен број под кој е регистриран за данок на додадена вредност;

3. Име (назив) и адреса на примателот на доброто или корисникот на услугата и неговиот даночен број под кој е регистриран за данок на додадена вредност;

4. Ден на извршениот промет;
 5. Количина и опис на прометот;
 6. Износ на надоместокот за извршениот промет, без данокот на додадена вредност;
 7. Применета даночна стапка;
 8. Износ на пресметаниот данок на додадена вредност;
 9. Вкупен износ на надоместокот за извршениот промет и данокот на додадена вредност и
 10. Потпис и печат на издавачот на фактурата.
- (11) Министерот за финансии се овластува да одобри одредени олеснувања во однос на издавањето фактура, а особено да утврди во кои случаи и под кои услови:
1. Отпаѓа обврската за издавање фактура и
 2. Може лицето да се откаже од наведувањето одредени податоци при издавањето фактури.

Член 54

(1) Даночни обврзници кои извршуваат оданочив промет спрема приматели на добра или корисници на услуги кои не се даночни обврзници (крајни потрошувачи), или спрема даночните обврзници кои според член 53 став 1 на овој закон не бараат фактура, должни се прометот да го евидентираат преку наплатен уред (регистар-каса) и да издадат сметка, без оглед дали примателот на доброто или корисникот на услугата тоа го бара.

(2) За сметка од став 1 на овој член се смета исечок од касената лента, парагон – блок или сличен документ и истиот мора да ги содржи следниве податоци:

1. Место, дата на издавање и сериски број;
2. Име и адреса на даночниот обврзник кој го извршува прометот и неговиот даночен број под кој е регистриран за данок на додадена вредност.
3. Количина и опис на прометот и
4. Вкупен износ со данокот на додадена вредност.

(3) Обврската за издавање сметка од став 1 на овој член не се однесува за прометот на дневен печат, тутунски преработки, како и за прометот на пазарите и на отворените простори.

(4) Се овластува министерот за финансии да утврди одредени олеснувања во поглед на обврските според став 1 од овој член.

Член 55

(1) Ако некое лице во фактурата го искаже одделно данокот на додадена вредност иако за тоа не е овластено, тогаш го должи искажаниот износ. Износот на данокот се плаќа во рок од пет работни дена, по издавањето на фактурата.

(2) Ако даночниот обврзник во фактурата за извршениот промет искаже одделно поголем данок од износот кој според овој закон го должи, лицето ќе го должи и вишокот на данокот.

(3) Одредбите од став 2 на овој член не се применуваат ако се изврши исправка на данокот. Во тој случај соодветно се применува член 22 став 1 на овој закон.

Член 56

(1) Фактурите и другите документи, кои се издаваат според овој закон, како и деловните книги на даночниот обврзник се чуваат најмалку пет години по истекот на даночниот период за кој се поднесува годишна даночна пријава.

(2) Во случај на жалба во согласност со член 58 на овој закон, рокот од став 1 на овој член почнува да тече од завршувањето на жалбената постапка.

XIII. ПРАВНА ЗАШТИТА

1. Застареност

Член 57

(1) Правото на утврдување и наплата на данокот на додадена вредност, на каматата и на трошоците за при-

силна наплата застарува за пет години по истекот на календарската година во која настанал данокот.

(2) Правото на даночниот обврзник на враќање на данокот на додадена вредност, каматата, трошоците за присилна наплата и на паричните казни што не требало да се платат застарува во рок од пет години по истекот на годината во која е извршено плаќањето.

(3) По секој прекин на рокот на застареност според ставовите 1 и 2 од овој член започнува да тече нов рок.

(4) Правото на утврдување, наплата и на враќање на данокот застарува во секој случај по истекот на десет години по календарската година, во која требало да се изврши утврдување или наплата на данокот, односно во која биле платени износите.

2. Жалбена постапка

Член 58

(1) Даночниот обврзник има право на жалба против решението на даночниот орган за дополнително утврдување на износи за плаќање на данокот на додадена вредност, како и против решението за одбивање на правото на одбиток или исплата на претходниот данок.

(2) Жалбата се поднесува до Министерството за финансии преку надлежниот даночен орган, во рок од 15 дена по доставување на решението од став 1 на овој член.

(3) Против второстепеното решение на Министерството за финансии може да се поведе управен спор пред Врховниот суд на Република Македонија во рок од 30 дена по приемот на решението.

(4) Против решението на царинскиот орган за утврдување и наплата на данокот се поднесува жалба во согласност со царинските прописи.

XIV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 59

(1) Ќе се казни за прекршок со парична казна правно лице – даночен обврзник од 20.000 до 300.000 денари, ако:

1. Не поднесе или ако во пропишаниот рок не поднесе даночна пријава (член 41 од став 1 до 4);
2. Данокот на додадена вредност не го уплати на утврдената сметка (член 43, став 4);
3. Не се регистрира за данокот на додадена вредност (член 51 став 1 и член 62);
4. Не води, или неуредно и неточно води евиденција (член 52, став 1);
5. Не издава фактура во пропишаниот рок или издава неуредна фактура (член 53);
6. Не го искажува прометот преку наплатен уред (регистар-каса) и не издава сметка (член 54 став 1) и
7. Фактурите и другите документи и деловните книги не ги чува во пропишаниот рок (член 56 став 1).

(2) За прекршок од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 2.000 до 100.000 денари и лицето одговорно кај правното лице.

(3) За повторување на прекршоците од ставот 1 на овој член во рок од две години, на лицето одговорно кај правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност забрана за вршење на должноста за време од три месеци до една година.

Член 60

(1) За даночен прекршок според член 59 став 1 на овој закон, ќе се казни физичко лице-даночен обврзник со парична казна од 5.000 до 50.000 денари.

(2) За повторување на прекршоците од ставот 1 на овој член во рок од две години, на даночниот обврзник, односно на лицето одговорно кај него ќе му се изрече мерка на безбедност забрана на вршење на дејноста за време од три месеци до една година.

XV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 61

(1) Одредбите од овој закон се применуваат врз целокупниот промет и увоз остварен по 31 декември 1999 година.

(2) Одредбите од член 37 на овој закон се применуваат врз инвестициони средства кои даночниот обврзник ги набавил или произвел по 31 декември 1999 година.

(3) Законот за данокот на промет на производи и услуги останува да важи за сите дејствија регулирани со него кои подлежат на оданочување и кои биле остварени пред 1 јануари 2000-та година. Ако даночниот обврзник издал фактура пред овој датум за промет реализиран после 31 декември 1999 година, за кој е платен данокот на промет според горедадениот закон, може за пресметковниот период јануари 2000-та година да го намали данокот на додадена вредност за данокот на промет.

(4) Доколку се изврши промет во делови според член 31 став 4, овој закон ќе се применува врз делот од прометот реализиран по 31 декември 1999 година, а Законот за данокот на промет на производи и услуги ќе се применува врз делот од прометот реализиран пред 1 јануари 2000-та година.

Член 62

Даночните обврзници кои за првата календарска година на примена на овој закон се обврзани за регистрација според член 51 на овој закон, или кои сакаат доброволно да се регистрираат, должни се да се пријават кај надлежниот даночен орган до 1 декември 1999 година.

Член 63

(1) Даночните обврзници регистрирани за цели на данокот на додадена вредност според член 51 на овој закон, кои на 31 декември 1999 година имаат добра на залиха наменети за натамошна продажба и на кои има данок на промет на производи пресметан од претходниот учесник во прометот и платен со купопродажната цена, или данок платен при увозот според Законот за данокот на промет на производи и услуги, имаат право на одбиток на данокот на промет како претходен данок. Одбитокот не се одобрува за производи кои даночниот обврзник ги користи за вршење на промет ослободен од данок во смисла на член 23 на овој закон.

(2) Износот кој може да се одбие како претходен данок според став 1 од овој член се пребива во рок од една година од денот на примената на овој закон во делумни износи со данокот на додадена вредност кој треба да се плати.

(3) Министерот за финансии ги уредува поединостите на постапката на засметување и го утврдува начинот на докажување на условите за користење на правото на одбиток според став 1 од овој член.

Член 64

Поблиски прописи за извршување на овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 65

Со денот на примената на овој закон, престанува да важи Законот за данокот на промет на производи и услуги („Службен весник на Република Македонија“ број 34/92, 62/92, 63/92, 3/93, 4/93, 80/93, 42/95, 4/96, 71/96, 5/97, 10/97, 28/97, 13/98 и 39/99).

Член 66

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2000-та година.

1299.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ МЕЃУНАРОДНОТО ЗДРУЖЕНИЕ ЗА РАЗВОЈ ПО ДОГОВОРОТ ЗА КРЕДИТ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ИТНА СОЦИЈАЛНА ПОМОШ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за задолжување на Република Македонија кај Меѓународното здружение за развој по Договорот за кредит по Проектот за итна социјална помош на Република Македонија, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 14 јули 1999 година.

Број 07-2953/1
14 јули 1999 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Киро Глигоров, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р Саво Климовски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ЗАДОЛЖУВАЊЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАЈ МЕЃУНАРОДНОТО ЗДРУЖЕНИЕ ЗА РАЗВОЈ ПО ДОГОВОРОТ ЗА КРЕДИТ ПО ПРОЕКТОТ ЗА ИТНА СОЦИЈАЛНА ПОМОШ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Република Македонија се задолжува кај Меѓународното здружение за развој со:

– Кредит во износ од 7.500.000 специјални права на влечење (СДР), еквивалент на 10 милиони американски долари, наменет за финансирање на Проектот за итна социјална помош на Република Македонија.

Член 2

Условите и начинот на користење на кредитот од член 1 на овој закон се утврдуваат со Договор за кредит по Проектот за итна социјална помош на Република Македонија, кој ќе се склучи меѓу Република Македонија и Меѓународното здружение за развој.

Член 3

Рокот за отплата на кредитот од член 1 на овој закон е 35 години со грејс период од 10 години.

Кредитот ќе се отплатува во еднакви полугодишни рати кои пристигнуваат за плаќање на 15 февруари и 15 август секоја година, почнувајќи од 15 август 2009 година, а завршувајќи на 15 февруари 2034 година.

На неповлечените средства од кредитот се плаќа провизија по стапка што ја пропишува Меѓународното здружение за развој на 30 јуни секоја година, но не поголема од 0,50% годишно. Провизијата се пресметува 60 дена од денот на влегувањето во сила на Договорот за кредит до денот на повлекување на средствата.

На повлечените средства од главнината на кредитот што пристигнува за плаќање се плаќа провизија за услуги по стапка од 3/4 од 1% (0,75%), годишно.

Провизијата од ставовите 3 и 4 на овој член се плаќа полугодишно и тоа на 15 февруари и 15 август секоја година.